

1. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima ¹

Uvod

Države ugovornice ovo Pakta,

Smatrajući, u skladu s načelima izraženim u Povelji Ujedinjenih nacija, da je priznanje urođenog dostojanstva i jednakih i neotuđivih prava svih članova ljudske porodice temelj slobode, pravde i mira u svetu.

Priznajući da ova prava proizilaze iz urođenog dostojanstva ljudske ličnosti,

Priznajući da, u skladu sa Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima, ideal slobodnog ljudskog bića koje uživa građanske i političke slobode i oslobođenog od straha i bede može biti postignut samo ako se stvore uslovi koji omogućavaju svakome da uživa svoja građanska i politička prava, isto tako kao i svoja ekonomska, socijalna i kulturna prava,

Smatrajući da Povelja Ujedinjenih nacija nameće državama obavezu unapređenja sveopšteg i stvarnog poštovanja ljudskih prava i sloboda.

Uzimajući u obzir činjenicu da pojedinac ima obaveze prema drugim pojedincima i prema zajednici kojoj pripada i daje dužan težiti unapređenju i poštovanju prava priznatih u ovom Paktu,

Saglasile su se o sledećim članovima:

PRVI DEO

Član 1.

1. Svi narodi imaju pravo na samoopredeljenje. Na osnovu ovog prava oni slobodno određuju svoj politički položaj i slobodno postižu svoj privredni, društveni i kulturni razvoj.

2. Radi ostvarenja svojih ciljeva, svi narodi mogu slobodno raspolagati svojim prirodnim bogatstvima i izvorima bez ugrožavanja obaveza koje proizlaze iz međunarodne privredne saradnje, zasnovane na načelu uzajamne koristi i međunarodnom pravu. Ni u kom slučaju narod ne može biti lišen sopstvenih sredstava opstanka.

3. Države ugovornice ovog Pakta, uključujući tu i one koje su odgovorne za upravljanje nesamoupravnim teritorijama i teritorijama pod starateljstvom, dužne su da olakšaju ostvarenje prava naroda na samoopredeljenje i da poštuju ovo pravo shodno odredbama Povelje Ujedinjenih nacija.

---

¹ Usvojen i otvoren za potpisivanje i ratifikovanje ili pristupanje rezolucijom Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 2200A (XXI) od 16. decembra 1966 godine. Stupio na snagu 23. marta 1976. godine u skladu sa članom 49. Službeni list SFRJ (Međunarodni ugovori) Br. 7/1971.

DRUGI DEO

Član 2.

1. Države ugovornice ovog Pakta obavezuju se da poštuju i da zajamče prava priznata u ovom Paktu svim pojedincima koji se nalaze na njihovoj teritoriji i potpadaju pod njihovu vlast bez ikakvog razlikovanja, naročito u pogledu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog ili svakog drugog ubeđenja, nacionalnog ili društvenog porekla, imovine, rođenja ili drugog statusa.

2. Države ugovornice ovog Pakta se obavezuju da, u skladu sa svojim ustavnim postupcima i sa odredbama ovog Pakta, preduzmu potrebne korake radi usvajanja takvih mera zakonodavnog ili drugog karaktera, pogodnih da se ostvare prava priznata u ovom Paktu koja još nisu predviđena.

3. Države ugovornice ovog Pakta se obavezuju da:

a) obezbede svakom licu čija prava i slobode priznate ovim Paktom budu povređeni, da raspolaže pravom delotvorne žalbe² čak i onda kada bi povredu počinila lica koja su radila u obavljanju svojih službenih dužnosti;

b) obezbede da nadležna sudska, upravna ili zakonodavna vlast, ili svaka druga vlast koja je prema zakonodavstvu države nadležna, rešava o pravima lica koje ulože žalbu i da razvijaju mogućnosti sudskih pravnih lekova.

c) da obezbede da nadležne vlasti postupe po svakoj žalbi³ koja se usvoji kao opravdana.

Član 3.

Države ugovornice ovog Pakta obavezuju se da obezbede jednako pravo ljudi i žena na uživanje svih političkih i građanskih prava utvrđenih u ovom Paktu.

Član 4.

1. U doba kada opstanak nacije ugrozi izvanredna javna opasnost, koja je proglašena zvaničnim putem, države ugovornice ovog Pakta mogu preduzeti, u obimu strogo određenom zahtevima situacije, mere kojima se ukidaju obaveze predviđene u ovom Paktu, s tim da te mere ne budu nespojive s drugim obavezama koje im nameće međunarodno pravo i da sobom ne povlače diskriminaciju zasnovanu isključivo na rasi, boji, polu, jeziku, veroispovesti ili društvenom poreklu.

2. Prethodna odredba ne daje ovlašćenje ni na kakvo odstupanje od članova 6, 7, 8 (stav I i 2), 11, 15, 16 i 18.

3. Države ugovornice ovog Pakta koje se koriste pravom ukidanja odmah će obavestiti posredstvom Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija druge države ugovornice o odredbama koje su ukinule kao i razlozima koji su ih na to naveli. Novo saopštenje biće učinjeno istim putem onog dana kada budu okončale ova odstupanja.

Član 5.

1. Nijedna odredba ovog Pakta ne može se tumačiti tako da podrazumeva za neku državu, grupu ili pojedinca ma kakvo pravo da se oda kakvoj delatnosti ili da izvrši neki čin kojim se teži uništenju prava i sloboda priznatih u ovom Paktu ili ograničenjima širim nego što su predviđena pomenutim Paktom.

2. Ne može se dopustiti nikakvo ograničenje ili odstupanje od osnovnih ljudskih prava priznatih ili koja su na snazi u nekoj državi ugovornici ovog Pakta na osnovu

² Bolje bi bilo "...delotvornog pravnog lika..."

³ Bolje bi bilo "...svakom pravnom leku..."

zakona, konvencija, propisa ili običaja, pod izgovorom da ih ovaj Pakt ne priznaje ili ih priznaje u užem obimu.

TREĆI DEO

Član 6.

1. Svako ljudsko biće ima pravo na život. Ovo pravo mora biti zaštićeno zakonom. Niko ne može biti samovoljno lišen života.
2. U zemljama gde nije ukinuta smrtna kazna, smrtna presuda može se izreći samo za najteže zločine, u skladu sa zakonodavstvom na snazi u vreme kada je zločin bio počinjen i koje nije u suprotnosti s odredbama ovog Pakta niti sa Konvencijom o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida. Ova kazna može biti primenjena samo na osnovu konačne presude koju je doneo nadležni sud.
3. Kada lišenje života predstavlja zločin genocida, smatraće se da nikakva odredba ovog člana ne ovlašćuje jednu državu ugovornicu ovog Pakta da ukine bilo na koji način ma kakvu obavezu preuzetu na osnovu odredaba Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida.
4. Svaki osuđenik na smrt ima pravo da traži pomilovanje ili zamenu kazne. Amnestija, pomilovanje ili zamena smrtno kazne mogu se dati u svim slučajevima.
5. Smrtna presuda ne može se izreći za zločine koje počine lica mlađa od 18 godina i ne može se izvršiti nad trudnim ženama.
6. Ne može biti pozivanja ni na jednu odredbu ovog člana da bi se odložilo ili sprečilo ukidanje smrtno kazne od strane jedne države ugovornice ovog Pakta.

Član 7.

Niko ne može biti podvrgnut mučenju niti svirepom, nečovečnom, ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju. Posebno je zabranjeno podvrgavanje nekog lica medicinskim ili naučnim opitima bez njegovog slobodnog pristanka.

Član 8.

1. Niko se ne može držati u ropstvu; ropstvo i trgovina robljem zabranjeni su u svim svojim oblicima.
2. Niko se neće držati u zavisnom položaju.
3. a) Niko se ne može primorati na obavljanje prinudnog ili obaveznog rada.
b) Tačka a) ovog stava ne može se tumačiti kao da zabranjuje izvršenje kazne prinudnog rada, izrečene od strane nadležnog suda, u zemljama gde se za neki zločin može izreći kazna lišenja slobode s prinudnim radom.
c) Ne smatra se kao "prinudan ili obavezan rad" u smislu ovog stava:
  1. svaki rad ili služba, na koji se odnosi tačka b), a koji se normalno traže od lica lišenog slobode na osnovu redovne sudske odluke ili koje se na osnovu takve odluke nalazi na uslovnom otpustu,
  2. svaka služba vojne prirode, u zemljama gde je dozvoljen prigovor savesti, svaka nacionalna služba koja se traži na osnovu zakona od takvih prigovarača,
  3. svaka služba koja se traži u slučaju više sile ili nesreće koje ugrožavaju život ili blagostanje zajednice,
  4. svaki rad ili služba koje čine deo normalnih građanskih obaveza.

Član 9.

1. Svako ima pravo na slobodu i ličnu bezbednost. Niko ne može biti samovoljno uhapšen ili pritvoren. Niko se ne može lišiti slobode sem iz razloga i u skladu sa postupkom u zakonu predviđenim.
2. Svako ko je uhapšen biće u trenutku hapšenja obavешten o razlozima hapšenja i u najkraćem roku će mu se saopštiti bilo kakva optužba protivu njega.
3. Svako ko je uhapšen ili zatvoren zbog krivičnog dela biće u najkraćem roku izveden pred sudiju ili nekog drugog službenika, zakonom ovlašćenog da vrši pravosudne funkcije, i u razumnom roku će mu se suditi ili će biti oslobođen. Stavljanje u pritvor lica koja očekuju da im se sudi ne sme biti opšte pravilo, ali puštanje na slobodu može se usloviti jamstvom kojim će se osigurati prisustvo lica u pitanju na suđenju u bilo kom stadijumu sudskog postupka, kao i, u slučaju potrebe, radi izvršenja presude.
4. Ko god je hapšenjem ili pritvaranjem lišen slobode ima pravo da uloži žalbu kod suda u cilju da sud bez odlaganja odluči o zakonitosti lišenja slobode i naredi njegovo oslobođenje ako je pritvaranje bilo nezakonito.
5. Svako ko je nezakonito hapšen ili pritvoren ima pravo na naknadu štete.

Član 10.

1. Sa svakim ko je lišen slobode postupaće se čovečno i s poštovanjem urođenog dostojanstva ljudske ličnosti.
2. a) Optuženi se, sem u izuzetnim prilikama, drže odvojeno od osuđenika i podvrgavaju su posebnom postupku koji odgovara njihovom položaju neosuđenih lica.
b) Optuženi maloletnici odvojiće se od odraslih i o njihovom slučaju se odlučuje što je moguće pre.
3. Kazneno-popravni režim će podrazumevati postupanje s osuđenima čiji je bitni cilj njihovo prevaspitavanje i ponovno uključenje u društvo. Maloletni prestupnici biće odvojeni od odraslih i podvrgnuti režimu koji odgovara njihovom dobu i njihovom pravnom položaju.

Član 11.

Niko ne može biti zatvoren samo iz razloga što nije u stanju da izvrši neku ugovornu obavezu.

Član 12.

1. Svako ko se zakonito nalazi na teritoriji jedne države ima pravo da se u njoj slobodno kreće i slobodno izabere svoje mesto boravka.
2. Svako lice slobodno je da napusti bilo koju zemlju uključujući tu i svoju vlastitu.
3. Napred navedena prava mogu biti predmet samo zakonom previđenih ograničenja koja su nužna za zaštitu nacionalne bezbednosti, javnog poretka, javnog zdravlja ili javnog morala, ili prava i sloboda drugih lica, i u skladu su s drugim pravima priznatim ovim Paktom.
4. Niko se ne može samovoljno lišiti prava da uđe u svoju vlastitu zemlju.

Član 13.

Stranac koji se zakonito nalazi na teritoriji jedne države ugovornice ovog Pakta može odande biti proteran samo u sledstvu izvršenja odluke donete saobrazno zakonu i, ako se viši razlozi nacionalne bezbednosti tome ne protive, on mora imati

mogućnosti da istakne razloge protiv njegovog proterivanja i da se od strane nadležne vlasti ili jednog ili više lica naročito označenih za to njegov slučaj preispita, u koju svrhu će imati zastupnika.

Član 14.

1. Svi su pred sudovima jednaki. Svako ima pravo da njegova stvar bude pravično i javno saslušana od strane nadležnog, nezavisnog i nepristrasnog suda, ustanovljenog zakonom, koji će odlučivati bilo o osnovanosti ma kakve optužbe krivično-pravne prirode uperene protiv njega, bilo u sporovima o njegovim pravima i obavezama građanske prirode. Štampa i javnost mogu se isključiti u toku celog ili jednog dela suđenja bilo u interesu morala, javnog poretka ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, bilo kada interesi privatnog života strana u sporu to zahtevaju, ili pak ako sud to smatra apsolutno neophodnim, kada bi zbog posebnih okolnosti slučaja javnost škodila interesima pravde. Međutim, svaka presuda doneta u krivičnim ili građanskim stvarima biće javna, sem ako interes maloletnika zahteva da bude drugačije, ili ako se postupak tiče bračnih sporova ili starateljstva dece.

2. Svako ko je optužen za krivično delo ima pravo da se smatra nevinim sve dok se njegova krivica na osnovu zakona ne dokaže.

3. Svako ko je optužen za krivično delo ima potpuno jednako pravo bar na sledeća jamstva:

a) da bude u najkraćem roku, podrobno i na jeziku koji razume, obavešten o prirodi i razlozima optužbe protiv njega;

b) da ima dovoljno vremena i mogućnosti na raspolaganju za pripremu svoje odbrane i za opštenje sa braniocem po svom izboru;

c) da mu bude suđeno bez nepotrebnog odugovlačenja;

d) da bude prisutan na suđenju i da se brani sam ili uz pomoć pravnog zastupnika po svom izboru, ako nema pravnog zastupnika, da bude upoznat o svom pravu da ga ima i, kad god to interes pravde zahteva, da mu se postavi branilac po zvaničnoj dužnosti, bez plaćanja troškova ako nema dovoljno sredstava da ga plati;

e) da ispituje ili postigne da se ispituju svedoci optužbe i da postigne da pristupe sudu i budu saslušani svedoci u njegovu korist pod istim uslovima kao i svedoci optužbe;

f) da dobije besplatnu pomoć tumača ako ne razume ili ne govori jezik koji se upotrebljava u suđenju;

g) da ne bude primoran da svedoči protiv samoga sebe ili da prizna krivicu.

4. U postupku s maloletnicima vodiće se računa o njihovom uzrastu i o interesu koji predstavlja njihovo prevaspitavanje.

5. Svako ko je oglašen krivim za neko krivično delo ima pravo da njegovu krivicu i osudu razmotri viši sud u skladu sa zakonom.

6. Kada se konačna krivična presuda docnije poništi ili kada je dato pomilovanje zbog toga što nove ili novootkrivene činjenice pokazuju da je došlo sudske zablude, lice koje je izdržalo kaznu na osnovu te presude biće obeštećeno u skladu sa zakonom, ako se ne dokaže da se neotkrivanje na vreme nepoznate činjenice u celini, ili delimično, ima njemu pripisati.

7. Niko ne može biti krivično odgovoran ili kažnjen zbog dela za koje je već bio oslobođen ili osuđen konačnom presudom u skladu sa zakonom i krivičnim postupkom svake zemlje.

Član 15.

1. Niko se neće smatrati krivim za dela ili propuštanja koja nisu predstavljala krivično delo prema domaćem ili međunarodnom pravu u vreme kada su bila

počinjena. Isto tako, neće se izreći teža kazna od one koja se može primeniti u trenutku kada je krivično delo bilo izvršeno. Ako kasnije, posle izvršenja dela, zakonskom odredbom bude predviđena primena lakše kazne, prestupnik će se time koristiti.

2. Ništa se u ovom članu ne protivi suđenju i osudi lica zbog radnji ili propuštanja koja su se u vreme kada su počinjena smatrala za krivična dela prema opštim pravnim načelima koja priznaje međunarodna zajednica.

Član 16.

Svako ima pravo da se svuda priznaje njegova pravna ličnost.

Član 17.

1. Niko ne može biti izložen proizvoljnom ili nezakonitom mešanju u privatni život, porodicu, stan ili prepisku, niti protivzakonitim napadima na čast i ugled.

2. Svako ima pravo na zakonsku zaštitu od takvog mešanja ili napada.

Član 18.

1. Svako ima pravo na slobodu mišljenja, savesti i veroispovesti; to pravo podrazumeva slobodu ostajanja pri svojoj ili usvajanja veroispovesti ili ubeđenja po svome izboru, kao i slobodu da pojedinačno ili u zajednici s drugima, javno ili privatno, ispoljava svoje verovanje ili ubeđenje veroispovedanjem, obavljanjem obreda, pohađanjem službe i nastavom.

2. Niko se neće podvrgnuti prinudi koja bi mogla naneti povredu njegovoj slobodi ostajanja pri svojoj, ili usvajanja veroispovesti ili ubeđenja po svome izboru.

3. Sloboda ispoljavanja svoga verovanja ili svoga ubeđenja može se podvrgnuti jedino ograničenjima koja su predviđena u zakonu i koja su neophodna za zaštitu javne bezbednosti, poretka, zdravlja i morala, ili osnovnih sloboda i prava drugih lica.

4. Države ugovornice ovog Pakta se obavezuju na poštovanje slobode roditelja, odnosno zakonskih staratelja, da obezbede versko i moralno vaspitanje svoje dece u skladu sa svojim ubeđenjima.

Član 19.

1. Niko ne može biti uznemiravan zbog svoga mišljenja.

2. Svako ima pravo na slobodu izražavanja; to pravo podrazumeva slobodu traženja, primanja i širenja obaveštenja i ideja svake vrste, bez obzira na granice, bilo usmeno, pismeno, putem štampe ili u umetničkom obliku, ili ma kojim drugim sredstvom po svom izboru.

3. Korišćenje sloboda predviđenih u stavu 2 ovog člana povlači posebne dužnosti i odgovornosti. Ono se, prema tome, može podvrgnuti izvesnim ograničenjima koja ipak moraju biti izričito utvrđena zakonom i koja su neophodna:

a) za poštovanje prava ili ugleda drugih lica;

b) za zaštitu nacionalne bezbednosti ili javnog poretka, ili javnog zdravlja ili morala.

Član 20.

1. Svaka propaganda u korist rata zakonom će se zabraniti.

2. Zakonom će se zabraniti svako zagovaranje nacionalne, rasne ili verske mržnje koje predstavlja podsticanje na diskriminaciju, neprijateljstvo ili nasilje.

Član 21.

Priznaje se pravo mimog okupljanja.

Korišćenje toga prava može biti predmet samo ograničenja nametnutih u skladu sa zakonom i koja su nužna u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbednosti, ili javne sigurnosti, javnog poretka, zaštite javnog zdravlja ili morala ili prava i sloboda drugih lica.

Član 22.

1. Svako će imati pravo slobodnog udruživanja s drugim licima, uključujući tu i pravo da obrazuje sindikate i da im slobodno pristupa radi zaštite svojih interesa.

2. Korišćenje toga prava može biti jedino predmet ograničenja predviđenih zakonom i koja su neophodna u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbednosti ili javne sigurnosti, javnog poretka, ili zaštite javnog zdravlja ili morala, ili prava i sloboda drugih lica. Ovaj član neće sprečavati da se korišćenje ovog prava od strane pripadnika oružanih snaga i policije podvrgne zakonskim ograničenjima.

3. Nijedna odredba ovog člana neće ovlašćivati države učesnice Konvencije Međunarodne organizacije rada od 1948. o sindikalnim slobodama i zaštiti sindikalnih prava da preduzmu zakonodavne mere koje povređuju, ili da primenjuju zakon na način koji povređuje, jamstva predviđena u toj Konvenciji.

Član 23.

1. Porodica je prirodna i osnovna ćelija društva i ima pravo na zaštitu društva i države.

2. Priznaje se pravo na stupanje u brak i zasnivanje porodice muškarcima i ženama zrelim za brak.

3. Nikakav brak se ne može zaključiti bez slobodnog i punog pristanka budućih supružnika.

4. Države ugovornice ovog Pakta preduzeće odgovarajuće mere radi obezbeđenja jednakosti u pravima i dužnostima supružnika u odnosu na brak, za vreme braka i prilikom njegovog raskida. Ako dođe do raskida braka doneće se odluke kako bi se deci obezbedila potrebna zaštita.

Član 24.

1. Svako dete bez ikakvog razlikovanja zasnovanog na rasi, boji, polu, jeziku, veroispovesti, nacionalnom ili društvenom poreklu, imovini ili rođenju, ima pravo na mere zaštite od strane njegove porodice, društva i države koje zahteva njegov položaj maloletnika.

2. Svako će se dete registrovati odmah po rođenju i dobiće ime.

3. Svako dete ima pravo na državljanstvo.

Član 25.

Svaki građanin, bez ikakvog razlikovanja pomenutog u članu 2 i bez nerazumnih ograničenja, ima pravo i mogućnosti:

a) da učestvuje u vođenju javnih poslova, bilo neposredno bilo preko slobodno izabраниh predstavnika;

b) da glasa i da bude biran na povremenim ispravno održanim izborima, uz jednako i opšte biračko pravo, sprovedenim tajnim glasanjem, kojim se obezbeđuje slobodno izražavanje volje birača;

c) da mu, pod opštim uslovima jednakosti, bude dostupna javna služba u njegovoj zemlji.

Član 26.

Svi su pred zakonom jednaki i imaju pravo na jednaku zakonsku zaštitu bez ikakvog razlikovanja. U tom pogledu zakon će zabraniti svaku diskriminaciju i zajemčiti svim licima podjednaku i efikasnu zaštitu protiv svake diskriminacije, naročito na osnovu rase, boje, pola, jezika, veroispovesti, političkog i bilo kog drugog mišljenja, nacionalnog i društvenog porekla, imovine, rođenja ili drugog statusa.

Član 27.

U državama gde postoje etničke, verske ili jezičke manjine, lica koja pripadaju tim manjinama ne mogu biti lišena prava da imaju u zajednici s drugim članovima svoje grupe, svoj sopstveni kulturi život, da ispovedaju svoju sopstvenu veroispovest i obavljaju verske dužnosti, ili da upotrebljavaju svoj sopstveni jezik.

ČETVRTI DEO

Član 28.

1. Uspostavlja se Komitet za ljudska prava (dalje u ovom Paktu nazvan: Komitet). Ovaj Komitet će se sastojati od osamnaest članova i vršiće niže određene dužnosti.
2. Komitet će biti sastavljen od državljana država ugovornica ovog Pakta koji moraju da budu ličnosti visokih moralnih osobina i priznate upućenosti u oblasti ljudskih prava. Vodiće se računa o korisnosti koju predstavlja učešće u radu Komiteta izvesnih lica koja imaju pravničko iskustvo.
3. Članovi Komiteta se biraju i zasedaju u ličnom svojstvu.

Član 29.

1. Članovi Komiteta biraju se tajnim glasanjem sa liste lica koja poseduju svojstva propisana u članu 28 i koja su države ugovornice ovog Pakta predložile, u tu svrhu.
2. Svaka država ugovornica ovog Pakta može predložiti najviše dva lica. Ova lica moraju biti državljani države koja ih predlaže.
3. Isto lice može se ponovo predložiti.

Član 30.

1. Prvi izbor će se obaviti najkasnije šest meseci od dana stupanja na snagu ovog Pakta.
2. Najmanje četiri meseca pre dana svakog izbora za Komitet, sem izbora u cilju popune upražnjenog mesta koje je oglašeno takvim u skladu sa članom 34, generalni sekretar Ujedinjenih nacija pismenim putem poziva države ugovornice ovog Pakta da odrede kandidate koje predlažu za članove Komiteta.
3. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija će pripremiti po abecednom redu spisak svih tako predloženih lica, navodeći države koje su ih predložile, i dostaviće ih državama ugovornicama ovog Pakta najkasnije mesec dana pre dana svakog izbora.
4. Članovi Komiteta se biraju na sastanku država članica, koji saziva generalni sekretar Ujedinjenih nacija u sedištu Organizacije. Na ovom sastanku, na kome kvorum sačinjavaju dve trećine država ugovornica ovog Pakta izabraće se za članove

Komiteta oni kandidati koji dobiju najveći broj glasova i apsolutnu većinu glasova predstavnika država ugovornica prisutnih i koji glasaju.

Član 31.

1. U Komitetu ne može biti više od jednog državljanina jedne iste države.
2. Pri izborima u Komitet vodiće se računa o pravičnoj geografskoj raspodeli i o tome da budu zastupljeni različiti oblici civilizacije, kao i glavni pravni sistemi.

Član 32.

1. Članovi Komiteta se biraju na period četiri godine. Oni se mogu iznova izabrati ako su ponovo predloženi. Međutim, mandat devet članova izabranih prilikom prvog izbora ističe posle dve godine; odmah posle prvih izbora imena ovih članova biće izvučena kockom od strane predsedavajućeg sastanka na koji se odnosi stav 4. člana 30.
2. Po isteku mandata, izbori će se održati shodno odredbama prethodnih članova ovog dela Pakta.

Član 33.

1. Ako je po jednodušnom mišljenju drugih članova jedan član Komiteta prestao da vrši svoje funkcije iz nekog drugog razloga a ne usled odsustva privremenog karaktera, predsednik Komiteta izveštava o tome generalnog sekretara Ujedinjenih nacija, koji onda oglašava upražnjenim mesto koje je zauzimao član o kome je reč.
2. U slučaju smrti ili ostavke jednog člana Komiteta, predsednik odmah obaveštava o tome generalnog sekretara Ujedinjenih nacija, koji oglašava mesto upražnjenim računajući od dana smrti ili od dana kada ostavka proizvodi dejstvo.

Član 34.

1. Kada je objavljeno da je jedno mesto upražnjeno shodno članu 33. i ako mandat člana koji treba da bude zamenjen ne ističe u roku od šest meseci od dana kada je mesto proglašeno upražnjenim, generalni sekretar Ujedinjenih nacija obaveštava o tome sve države ugovornice ovog Pakta, koj e mogu u roku od dva meseca odrediti kandidate shodno odredbama člana 29 u cilju popune upražnjenog mesta.
2. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija ustanoviće po abecednom redu spisak tako predloženih lica i saopštiće ga državama ugovornicama ovog Pakta. Izbor u cilju popune upražnjenog mesta obaviće se zatim u skladu s odnosnim odredbama ovog dela Pakta.
3. Svaki član Komiteta, izabran na mesto koje je proglašeno upražnjenim shodno članu 33 učestvuje u radu Komitetu do dana isteka mandata člana čije je mesto ostalo upražnjeno u Komitetu saobrazno odredbama pomenutog člana.

Član 35.

Članovi Komiteta primaju uz odobrenje Generalne skupštine Ujedinjenih nacija nagradu iz sredstava Ujedinjenih nacija pod uslovima koje . utvrdi Generalna skupština s obzirom na značaj odgovornosti Komiteta.

Član 36.

Generalni sekretar Ujedinjenih nacija stavlja na raspolaganje Komitetu osoblje i materijalna sredstva koji su mu potrebni za uspešno obavljanje dužnosti koje su mu poverene na osnovu ovog Pakta.

Član 37.

1. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija saziva članove Komiteta na prvu sednicu u sedištu Organizacije ujedinjenih nacija.
2. Posle svog prvog sastanka, Komitet se sastaje kad god je to predviđeno njegovim poslovníkom.
3. Sastanci Komiteta normalno se održavaju u sedištu Organizacije ujedinjenih nacija ili u Uredu Ujedinjenih nacija u Ženevi.

Član 38.

Svaki član Komiteta mora pre stupanja na dužnost na javnoj sednici dati svečanu obavezu da će svoje dužnosti vršiti potpuno nepristrasno i savesno.

Član 39.

1. Komitet bira svoje službenike na rok od dve godine. Oni se mogu ponovo birati.
2. Komitet sam utvrđuje svoj poslovník; on će, međutim, sadržati, između ostalog, sledeće odredbe:
  - a) kvorum sačinjava 12 članova;
  - b) odluke Komiteta se donose većinom prisutnih članova.

Član 40.

1. Države ugovornice ovog Pakta se obavezuju da podnose izveštaje o merama koje budu usvojile, radi ostvarivanja prava priznatih u ovom Paktu, kao i o napretku ostvarenom u uživanju ovih prava:
  - a) u roku od godine dana, računajući od dana stupanja na snagu ovog Pakta za svaku zainteresovanu državu ugovornicu ponaosob;
  - b) zatim, kad god Komitet to zatraži.
2. Svi izveštaji uputiće se generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija, koji će ih dostaviti Komitetu radi razmatranja. U izveštaju će se ukazati, u slučaju potrebe, na činioce i teškoće koji utiču na sprovođenje u život odredaba ovog Pakta.
3. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija može, pošto se posavetuje sa Komitetom, dostaviti specijalizovanim ustanovama prepis svih delova izveštaja koji imaju veze s delokrugom njihove nadležnosti.
4. Komitet proučava izveštaje koje su podnele države ugovornice ovog Pakta. On upućuje državama ugovornicama svoje vlastite izveštaje, kao i sve opšte primedbe koje bude smatrao pogodnim. Komitet može isto tako dostaviti Ekonomskom i socijalnom savetu ove primedbe, proračene prepisom izveštaja koje je primio od država ugovornica ovog Pakta.
5. Države ugovornice ovog Pakta mogu podnositi Komitetu mišljenja o svim primedbama koje budu učinjene na osnovu stava 4. ovog člana.

Član 41.

1. Svaka država ugovornica ovog Pakta može na osnovu ovog člana, izjaviti u svako doba da priznaje nadležnost Komiteta da prima i razmatra saopštenja u kojima jedna država ugovornica tvrdi da druga država ugovornica ne ispunjava svoje obaveze prema ovom Paktu. Saopštenja podneta na osnovu ovog člana mogu se primati i razmatrati samo ako ih je podnela država ugovornica koja je dala izjavu o priznanju nadležnosti Komiteta u odnosu na sebe. Komitet neće primiti nikakvo saopštenje ako se ono tiče države ugovornice koja nije dala takvu izjavu. U pogledu saopštenja primljenih shodno ovom članu primeniće se sledeći postupak:

- a) ako neka država ugovornica ovog Pakta smatra da neka druga država ugovornica ovog Pakta ne primenjuje njegove odredbe, ona može pismenim saopštenjem skrenuti pažnju ove države na tu stvar. U roku od tri meseca, računajući od prijema saopštenja, država kojoj je upućeno saopštenje pružiće državi koja gaje uputila objašnjenja ili neku drugu pismenu izjavu radi rasvetljavanja pitanja, koji treba da obuhvate, u mogućoj i odgovarajućoj meri, podatke o njenim unutrašnjim pravilima postupka i o pravnim lekovima, bilo već iskorišćenim, bilo onim u toku rešavanja ili onim koji su još dostupni.
- b) Ako u roku od šest meseci, računajući od dana prijema prvobitnog saopštenja od strane države kojoj je upućeno, pitanje nije rešeno na zadovoljstvo obe zainteresovane države ugovornice, i jedna i druga imaće pravo da ga podnesu Komitetu, upućujući saopštenje Komitetu kao i drugoj zainteresovanoj državi.
- c) Komitet može da raspravlja o stvari koja mu je podneta samo pošto se bude uverio da su bili upotrebljeni i iscrpeni svi unutrašnji pravni lekovi u skladu sa opšte priznatim načelima međunarodnog prava. Ovo pravilo se ne primenjuje u slučaju kada se postupak po pravnim lekovima bezrazložno odugovlači.
- d) Komitet održava nejavne sednice kada razmatra saopštenja predviđena u ovom članu.
- e) Pod uslovom odredaba tačke c), Komitet će staviti svoje dobre usluge na raspolaganje zainteresovanim državama ugovornicama da bi se došlo do prijateljskog rešenja pitanja na osnovi poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao što ih priznaje ovaj Pakt.
- f) U svakom slučaju koji mu je podnet, Komitet može da traži od zainteresovanih država ugovornica, na koje se odnosi tačka b), da mu pruže sva odnosna obaveštenja.
- g) Zainteresovane države ugovornice, pomenute u tački b), imaju pravo da budu predstavljene za vreme dok Komitet razmatra pitanje i da usmeno ili pismeno, ili u jednom i u drugom obliku, podnose primedbe.
- h) Komitet je dužan da podnese izveštaj u roku od dvanaest meseci od dana kada je primio saopštenje o kome je reč u tački b):
- i) ako je postignuto rešenje u smislu odredaba tačke e), Komitet će se u svom izveštaju ograničiti na kratko izlaganje činjenica i rešenja do koga se došlo;
- j) ako se rešenje u smislu odredaba tačke e) nije moglo postići, Komitet će se u svom izveštaju ograničiti na kratko izlaganje činjenica. Tekst pismenih primedaba i zapisnik o usmenim primedbama zainteresovanih država ugovornica priložiće se uz izveštaj.

Izveštaj o svakom slučaju dostaviće se zainteresovanim državama.

2. Odredbe ovog člana stupiće na snagu kada deset država ugovornica ovog Pakta budu dale izjavu predviđenu u stavu I ovog člana.

Takve izjave deponovaće države ugovornice kod generalnog sekretara Ujedinjenih nacija, koji će njihov prepis dostaviti drugim državama ugovornicama. Izjava se može u svako doba povući putem saopštenja generalnom sekretaru. Ovo povlačenje ne utiče na razmatranje ma koga pitanja koje je predmet već dostavljenog saopštenja na osnovu ovog člana; a nikakvo drugo saopštenje jedne države članice neće biti primljeno pošto generalni sekretar bude primio obaveštenje o povlačenju izjave, ako zainteresovana država ugovornica ne da novu izjavu.

Član 42.

1. a) Ako se neko pitanje podneta Komitetu u skladu s članom 41 ne reši na zadovoljstvo zainteresovanih država ugovornica, Komitet može, uz prethodni pristanak zainteresovanih država ugovornica, naimenovati ad hoc komisiju za mirenje (u daljem tekstu nazvanu "Komisija"). Komisija će staviti svoje dobre usluge

na raspolaganje zainteresovanim državama ugovornicama u cilju da se postigne prijateljsko rešenje pitanja, na osnovu poštovanja ovog Pakta;

b) Komisija se sastoji od pet članova koji su prihvatljivi za zainteresovane države ugovornice. Ako zainteresovane države ugovornice ne postignu sporazum o sastavu Komisije u celini ili delimično u roku od tri meseca, članove Komisije u pogledu kojih se sporazum nije postigao izabracé Komitet među svojim članovima tajnim glasanjem putem dvotrećinske većine.

2. Članovi Komisije zasedaju u ličnom svojstvu. Oni ne mogu biti državljani ni zainteresovanih država ugovornica, ni države koja nije ugovornica ovog Pakta, niti države ugovornice koja nije dala izjavu predviđenu u članu 41.

3. Komisija će izabrati svoga predsednika i usvojiti poslovnik.

4. Komisija normalno održava svoje sastanke u sedištu Organizacije ujedinjenih nacija, ili u uredu Ujedinjenih nacija u Ženevi. Međutim, oni se mogu održavati na svakom drugom pogodnom mestu koje Komisija može odrediti savetujući se s generalnim sekretarom Ujedinjenih nacija i zainteresovanim državama članicama.

5. Sekretarijat predviđen u članu 36 pruža takođe svoje usluge komisijama naimenovanim na osnovu ovog člana.

6. Obaveštenja koja dobije i pregleda Komitet stavljaju se na raspolaganje Komisiji, a Komisija može zahtevati od zainteresovanih država članica da joj pruže sva potrebna dopunska obaveštenja.

7. Pošto je potpuno razmotrila pitanje u svim njegovim vidovima, no u svakom slučaju najduže u roku od dvanaest meseci od kada joj je ono bilo podneto, Komisija će podneti izveštaj predsedniku Komiteta radi saopštavanja zainteresovanim državama ugovornicama;

a) ako Komisija nije u stanju da dovrši razmatranje pitanja u toku dvanaest meseci, ona će se ograničiti na to da u svom izveštaju ukratko navede dokle je došla u razmatranju pitanja;

b) ako se došlo do prijateljskog rešenja pitanja, na osnovi poštovanja ljudskih prava priznatih u ovom Paktu, Komisija će se ograničiti na to da u svom izveštaju ukratko navede činjenice i rešenje koje je postignuto;

c) ako se nije došlo do rešenja u smislu tačke b), Komisija unosi u izveštaj svoje zaključke o svim činjenicama koje se odnose na sporno pitanje između zainteresovanih država ugovornica, kao i svoja gledišta o mogućnostima prijateljskog rešenja slučaja. Taj izveštaj sadrži isto tako pismene primedbe i zapisnik o usmenim primedbama zainteresovanih država ugovornica;

d) ako je izveštaj Komisije podnet shodno tački c), zainteresovane države ugovornice saopštiće predsedniku Komiteta, u roku od tri meseca po prijemu izveštaja, da li prihvataju sadržinu izveštaja Komisije ili ne.

8. Odredbe ovog člana ne diraju u ovlašćenja Komiteta koja su predviđena u članu 41.

9. Svi troškovi članova Komisije podjednako se raspodeljuju između zainteresovanih država ugovornica na osnovi procene koju utvrđuje generalni sekretar Ujedinjenih nacija.

10. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija ovlašćenje da, u slučaju potrebe, plati članovima Komisije njihove troškove pre nego što ih zainteresovane države ugovornice budu naknadile shodno stavu 9 ovog člana.

Član 43.

Članovi Komiteta i članovi ad hoc komisija za mirenje, koji mogu biti naimenovani prema članu 42, imaju pravo na olakšice, privilegije i imunitete priznata stručnjacima kojima je poveren neki zadatak za račun Organizacije ujedinjenih nacija, onako kao

što su izloženi u odgovarajućim odeljcima Konvencije o privilegijama i imunitetima Ujedinjenih nacija.

Član 44.

Odredba o sprovođenju u život ovog Pakta primenjivaće se bez uštrba po postupke propisane u oblasti ljudskih prava pod uslovima ili na osnovu ustavnih instrumenata i konvencija Organizacije ujedinjenih nacija i specijalizovanih ustanova, i neće sprečavati države ugovornice da pribegnu drugim načinima rešavanja sporova u skladu sa opštim ili posebnim međunarodnim sporazumima koji su među njima na snazi.

Član 45.

Komitet podnosi svake godine izveštaj o svom radu Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija, preko Ekonomskog i socijalnog saveta.

PETI DEO

Član 46.

Nijedna odredba ovog Pakta neće se tumačiti tako da vređa odredbe Povelje Ujedinjenih nacija i ustava specijalizovanih ustanova kojima se određuju odnosne odgovornosti raznih organa Organizacije ujedinjenih nacija i specijalizovanih ustanova u pogledu pitanja kojima se bavi ovaj Pakt.

Član 47.

Nijedna odredba ovog Pakta neće se tumačiti tako da vređa pravo koje pripada svakome narodu da potpuno i slobodno iskorišćava i upotrebljava svoja prirodna bogatstva i izvore.

ŠESTI DEO

Član 48.

1. Ovaj Pakt je otvoren za potpisivanje svim državama članicama Organizacije ujedinjenih nacija, ili članicama bilo koje od njenih specijalizovanih ustanova, svakoj državi ugovornici Statuta Međunarodnog suda pravde, i svakoj drugoj državi koju pozove Generalna skupština Ujedinjenih nacija da postane ugovornica ovog Pakta.
2. Ovaj Pakt podleže ratifikaciji. Instrumenti ratifikacije deponovaće se kod generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.
3. Ovaj Pakt će biti otvoren za pristupanje svakoj državi na koju se odnosi stav 1 ovog člana.
4. Pristupanje će se izvršiti deponovanjem instrumenata o pristupanju kod generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.
5. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija će obavestiti sve države koje su potpisale ovaj Pakt, ili koje su mu pristupile, o deponovanju svakog instrumenta ratifikacije ili pristupanja.

Član 49.

1. Ovaj Pakt će stupiti na snagu tri meseca posle deponovanja kod generalnog sekretara Ujedinjenih nacija tridesetpetog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.

2. Za svaku državu koja ratifikuje ovaj Pakt, ili mu pristupi posle deponovanja tridesetpetog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju, pomenuti Pakt će stupiti na snagu tri meseca posle deponovanja od strane te države njenog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju.

Član 50.

Odredbe ovog Pakta se primenjuju na sve jedinice federativnih država bez ikakvog ograničenja ili izuzetka.

Član 51.

1. Svaka država ugovornica ovog Pakta može predložiti njegovu izmenu ili dopunu i njihov tekst dostaviti generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija. Generalni sekretar će potom proslediti sve predložene izmene ili dopune državama ugovornicama ovog Pakta, tražeći od njih da mu saopšte da li žele sazivanje konferencije država ugovornica radi razmatranja tih predloga i glasanja o njima. Ako se najmanje jedna trećina država izjasni u prilog ovog sazivanja, generalni sekretar će sazvati konferenciju pod okriljem Organizacije ujedinjenih nacija. Svaka izmena ili dopuna koju usvoji većina država ugovornica prisutnih na konferenciji i koje učestvuju u glasanju podleže odobrenju Generalne skupštine Ujedinjenih nacija.

2. Ove izmene ili dopune stupaju na snagu kada ih odobri Generalna skupština Ujedinjenih nacija i prihvati dve trećine država ugovornica ovog Pakta, saobrazno njihovim ustavnim postupcima.

3. Kada ove izmene ili dopune stupe na snagu, one su obavezne za sve države ugovornice koje su ih prihvatile, dok druge države ugovornice ostaju vezane odredbama ovog Pakta i svakom izmenom i dopunom koju su ranije prihvatile.

Član 52.

Nezavisno od saopštenja predviđenih u stavu 5 člana 48 generalni sekretar Ujedinjenih nacija će obavestiti sve države koje se pominju u stavu I. istog člana:

a) o potpisima stavljenim na ovaj Pakt i o instrumentima ratifikacije i pristupanja deponovanim shodno članu 48;

b) o datumu stupanja na snagu ovog Pakta shodno članu 49 i o datumu stupanja na snagu svake izmene ili dopune predviđene u članu 51.

Član 53.

1. Ovaj Pakt, čiji su tekstovi na engleskom, kineskom, španskom, francuskom i ruskom podjednako verodostojni, biće deponovan u arhivi Organizacije ujedinjenih nacija.

2. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija dostaviće overeni prepis ovog Pakta svakoj državi na koju se odnosi član 48.